

Ekrehagen Skole

med Gud gjennom lys og mørke

Ekrehagen Skoles handlingsplan for et trygt skolemiljø

August 2024

Forord av rektor

Alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø fritt for mobbing og annen krenkende atferd. Dette er en rettighet elevene har, og er noe Ekrehagen skole kontinuerlig jobber for.

Opplæringslovens §12 omhandler elevenes skolemiljø. Denne planen skal definere, systematisere og opplyse om skolens arbeid for å skape et miljø som fremmer helse, trivsel og læring i tråd med hele opplæringslovens §12. Den skal være et redskap for skolens ansatte i arbeidet med å skape disse kvalitetene. I et slikt miljø er det ingen plass for mobbing eller annen krenkende atferd.

Et godt læringsmiljø krever at skolen i sitt arbeid både fremmer, forebygger, håndterer og gjenoppretter. Planen skal gjøre kjent skolens fremmende og forebyggende arbeid, og dens rutiner i saker som omhandler krenking og mobbing. En forutsetning for å oppnå målet om et godt læringsmiljø er at både skole, elever og foresatte arbeider sammen om dette. Skolens ansatte skal møte hver enkelt elev på en trygg og god måte, og skal jobbe kontinuerlig for at elevene også møter hverandre på samme vis.

Ekrehagen skole er en skole med et oversiktlig miljø. Fordelene med et lite miljø er at uønsket atferd ofte er lettere å oppdage. Det blir kort avstand mellom den som opplever konflikt og mobbing, og den eller de som iverksetter tiltak. Ulempen med små forhold er at slitasjen mellom elever kan bli større. Elever som har en atferd som virker gjensidig negativt på hverandre, vil naturlig nok måtte ha mer med hverandre å gjøre enn i et stort skolemiljø. Siden enkeltelever er godt synlige, er det heller ikke lett å gjemme bort konflikter i mengden. Utfordringene og mulighetene som ligger i våre små forhold gjør det enda viktigere å arbeide systematisk for alles beste.

Rektor Adelinn Fønnebø

Innhold

Forord av rektor	2
1 Rettigheter og verdigrunnlag	4
2 Definisjon av krenkende adferd og mobbing	5
3 Slik fremmer vi et trygt og godt skolemiljø	6
En relasjonsorientert skole	6
Elevenes fysiske arbeidsmiljø og skoleturer	6
Skolens samarbeid med hjemmet	6
De første skoleukene i klassene	7
Skolens trivselsprogram	7
De Utrolige Årene/Dinosauruskole	8
Skolens kristne profil	8
4 Slik forebygger vi mobbing og krenkelser	11
Årlig elevundersøkelse av elevenes læringsmiljø	12
Vakt og tilsynsordninger	13
Samtaler omkring elevens læringsmiljø: lærer – elev – foresatte	13
5 Håndtering av krenkelser og mobbing	14
Avdekking	15
Skolens prosedyre når det er mistanke om krenking og mobbing	15
Tegn på at en elev blir mobbet eller er en mobber selv	16
Håndtering	17
Skolens prosedyre når mobbing er meldt eller avdekket eller en elev ikke har et trygt og godt læringsmiljø	17
Samarbeid med andre instanser ved manglende trygt skolemiljø	19
Oppfølging og etterarbeid	19
Arbeid i etterkant av mobbesak – elevarbeid	20
Arbeid i etterkant av mobbesak – organisasjonsarbeid	20
6 Kontinuitet i arbeidet for et godt skolemiljø	21
Gjennomgang og revisjon av Ekrehagen skoles handlingsplan for et trygt skolemiljø	21
Litteratur	22
Vedlegg	23
Vedlegg 1: Risikovurdering av skoleturer	23
Vedlegg 2: Skolegårdsundersøkelse	26
Vedlegg 3: Stopp-samtale	27

1 Rettigheter og verdigrunnlag

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

I arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det. Formålsparagrafen i opplæringsloven angir verdigrunnlaget for skolen. Formålet med opplæringen er blant annet at elevene skal utvikle «kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet». Et grunnleggende utgangspunkt for all virksomhet i skolen er at elevene skal få realisere sitt potensial, til det beste for seg selv og andre. I opplæringslovens §12-2 står det: *Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring*, og §12-3 sier: *Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg for at alle elevane skal ha eit trygt og godt skolemiljø*.

Slik har alle elever en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Formålet med retten er at barn og unge skal være trygge på skolen. [Overordnet del av læreplanen](#) presiserer hvordan dette skal oppfattes og gjennomføres.

Skolemiljøet er ikke avgrenset til forhold på skolen i skoletiden. Det omfatter det som skjer på skolens område i skoletiden, på SFO, på leksehjelp, på turer og arrangementer i skolens regi i og utenfor skoletiden. I tillegg gjelder det mobbing og andre krenkelser som skjer utenfor skoletiden og som har sammenheng med skolen.

Opplæringslovens §10-8 sier at skolen skal gi elever og foreldre den informasjonen de har bruk for, blant annet om skolemiljøet, og om de rettighetene elevene har. Dette inkluderer informasjon om rettigheter etter § 12-4 og § 12-5, og om retten til å melde saker til Statsforvalteren etter §12-6.

Elevråd og FAU skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet, og tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak.

2 Definisjon av krenkende adferd og mobbing

Hva er krenkende ord og handlinger?

Krenkelser er ord eller handlinger som barn eller unge opplever som krenkende for hans eller hennes verdighet og integritet, eller som gjør at de føler seg ekskludert fra et fellesskap.

Kort sagt er krenkelser ord eller handlinger som gjør at en elev blir lei seg eller ikke har det bra.

Krenkelser kan ha ulike former. Det kan være alt fra enkeltstående ytringer eller handlinger til gjentatte episoder. Det omfatter blant annet *mobbing, vold, rasisme, trakassering og diskriminering*. Det kan også være erting, plaging, negative kommentarer, knuffing, baksnakking, ryktespredning, utfrysing eller andre handlinger som gjør at barn og unge opplever utrygghet, ubehag eller ikke føler seg inkludert i fellesskapet. Både barn, unge og voksne kan krenke.

Vold innebærer at noen bruker makt for å skade andre. *Rasisme* innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk. *Identitetsbaserte krenkelser/diskriminering* betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Ulike typer krenkelser

Krenkelser har ulike former og foregår på ulike arenaer. De kan være *fysiske, verbale eller indirekte*, og mange blir utsatt for flere typer krenkelser samtidig, og fra ulike grupper. *Fysiske krenkelser* kan være å dytte, slå, sparke eller kaste stein på en annen. *Verbale krenkelser* kan være trusler eller kommentarer. *Indirekte krenkelser* innebærer at den som krenker utfører ekskluderende handlinger overfor en annen uten å bli identifisert. Dette kan for eksempel være baksnakking, å bli venn med en annen for å hevne seg eller negativt kroppsspråk. De indirekte krenkelsene kan ofte være vanskelig for voksne å oppdage.

Digitale krenkelser

Som på andre arenaer der mange mennesker møtes, oppstår krenkelser også digitalt. Digitale krenkelser kan være mer intense fordi de kan skje døgnet rundt. De skjer på sosiale arenaer der barnet/ungdommen gjerne vil være. Mange kan se det og det kan lett spres og være tilnærmet umulig å slette. Digitale krenkelser kan være ekstreme, fordi mange våger å gjøre mer på nettet enn de gjør ansikt til ansikt, og fordi det er vanskelig for tilskuere å gripe inn eller stoppe det. Digitale krenkelser kan starte på skolen. De som er utsatt for krenkelser ansikt til ansikt på skolen er ofte mer utsatt for digitale krenkelser. Å bli utsatt for digitale krenkelser kan gi like store emosjonelle konsekvenser som å bli utsatt for mobbing ansikt til ansikt. Digitale krenkelser er ofte mindre synlig for foreldre, lærere og andre voksne. Digitale krenkelser som foregår mellom elever på skolen eller som er relatert til skolen er også skolens ansvar å håndtere.

Hva er mobbing?

Krenkelser blir mobbing når atferden er gjentatt aggressiv, og den kommer fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg (Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger). Det kan dreie seg om utestengning, spredning av løgner, trusler, negative kommentarer om utseende og fysiske krenkelser som slag, dytting og sparking. Gjentatt erting på en ubehagelig eller sårende måte er også mobbing. Mange barn har en motvilje mot å si ifra til en voksen om det som skjer fordi mobbingen ofte kan ha et tema som kan være flaut, vondt og vanskelig å dele.

Det er mobbing når:

- noen blir utsatt for negative hendelser fra en eller flere
- hendelsene pågår over tid
- det er et ujevnt styrkeforhold mellom den som plager og den som blir plaget

Mobbing skiller seg fra det vi ser som en konflikt, og krever andre tiltak enn tradisjonell mekling fordi mobbing er et alvorlig overgrep mellom to asymmetriske parter.

3 Slik fremmer vi et trygt og godt skolemiljø

En relasjonsorientert skole

Positive relasjoner mellom lærere og elever er avgjørende både for trivsel og læring. Lærer skal ta initiativ til slike relasjoner og sørge for at de opprettholdes. Systematiske elevsamtaler og daglig kontakt med elevene er en god arena for relasjonsbygging. Respekt for eleven og hans/hennes selvbylde skal ivaretas under alle forhold – også i de situasjoner der læreren må sette grenser og veilede.

Elevenes fysiske arbeidsmiljø og skoleturer

Et trygt og tilrettelagt fysisk arbeidsmiljø setter gode rammer for læring. Ekrehagen skole har færre elever på hvert klassetrinn fordi vi tror et mindre klasse miljø med høyere lærertetthet har positiv innvirkning på elevenes trivsel og læring. Klasserommene er av en slik størrelse at elevantallet i hver klasse naturlig begrenses. Elevenes fysiske arbeidsmiljø er valgfritt tema på den årlige elevundersøkelsen, og gir god informasjon om elevenes opplevelse av sitt fysiske arbeidsmiljø.

Skolens inne- og ute klima reguleres av gjeldende regelverk og blir jevnlig gjennomgått og ivaretatt av skolens HMS-gruppe. Alle endringer av skolebygget gjøres med UU som førende prinsipp.

Skolen gjør risikovurderinger i forkant av skoleturer.

Skolens samarbeid med hjemmet

Barn og unges foreldre er en avgjørende ressurs i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme positive forventningene til barn og unge, har det en positiv effekt på trivsel og læring. Foreldrene har medansvar for å skape et godt fellesskap mellom barna, men det formelle ansvaret for samarbeidet ligger hos skolen.

Foreldresamarbeidet kan være med foreldregruppen som helhet, med utvalg som FAU og i møter med enkeltforeldre. Foreldremøtene er en viktig arena for å skape samarbeid om et godt skolemiljø. Skolen skal gi regelmessig informasjon om klasse miljøet, skolens plan for trivsel og skolens prosedyrer ved mistanke om krenkende adferd og mobbing. Foreldre informeres også om hvordan de kan bidra til et positivt klasse miljø.

Slik kan du bidra

Som forelder er du den viktigste ressursen for ditt barns læring og utvikling. Du kan også være en viktig ressurs for andre barn:

- ✓ Hils på alle du møter på skolen
- ✓ Snakk positivt om andres barn og andre foreldre
- ✓ Gjør en innsats for å bli kjent med voksne og barn på skolen
- ✓ Følg opp det som blir bestemt
- ✓ Engasjer deg i å skape et godt miljø
- ✓ Vær opptatt av at alle er med
- ✓ Skap rom for å heie på flere barn enn ditt eget

Voksne skaper vennskap

Vennskap er viktig for trivsel og læring. Jo bedre og mer inkluderende vennskap det er i en klasse, jo bedre læringsmiljø blir det. Noen elever trenger hjelp til å bygge vennskap. Her kan de voksne spille en viktig rolle. Skoleledelsen kan oppfordre foreldrene, for eksempel gjennom FAU, til å bidra til ulike aktiviteter for å skape gode relasjoner mellom barn og unge, på skolen og i fritiden.

De første skoleukene i klassene

Skolen har utarbeidet Ekrehagen-strukturen som er en plan for oppstart av timer, overgangssituasjoner, avslutning og rutiner i klasserommet. Denne gjelder for alle trinn og er med på å gjøre skolestarten trygg og forutsigbar, og gi alle elever en positiv opplevelse. Læreren er en vennlig, tydelig og trygg voksen som elevene forstår vil dem vel. Gode rutiner for atferd i og utenfor klasserommet og for læringsarbeidet skal, i løpet av de første ukene om høsten, øves på til disse er blitt gode vaner, dvs. automatisert. Elevenes trivsel og læring skal være avgjørende når klassene utformer klasseregler. Dette er det beste grunnlaget for et godt skoleår. Barna selv må kjenne igjen krenkelser og mobbing. En viktig del av det forebyggende arbeidet handler om å bevisstgjøre barn og unge på mobbing og krenkelser. De skal vite hva mobbing og andre krenkelser er, at de har rett til å ha det trygt og godt på skolen og at de har rett til å bli tatt på alvor når de ikke har det bra. Dette skal bidra til å gjøre det trygt å si ifra. Barn og unge på Ekrehagen skole skal få informasjon om hva mobbing og andre krenkelser kan gjøre med barn, samt hva de skal gjøre når de ser noen bli krenket eller mobbet. Mange elever som har blitt mobbet synes at det at ingen stopper det som skjer, eller at andre ler og støtter mobbingen, er verre enn overgrepet selv. Mobbing fungerer ikke like godt hvis tilskuerne reagerer negativt eller bryter inn. Det er viktig å gjøre elevene oppmerksomme på at de kan få ulike roller som medløpere og tilskuere, og samtidig gi dem kunnskap og mot til å være uenige og til å hjelpe andre.

Skolen har følgende rutiner for overgangen mellom barnehage-skole og mellom klassetrinnene:

- tilbyr besøksdager for nye elever
- ber om relevant informasjon om nye elever i forkant av skolestart slik at lærerne kan forberede skolestarten best mulig
- arrangerer besøksdag om våren for de to trinnene som skal danne klasse til høsten
- arrangerer førskoledager for neste års første klasse med oppfølgende samtale om den enkelte elev i etterkant, og med en generell orientering om skolen og forventninger til foresatte
- lærer elever i 1. og 2. klasse å leke i fellesskap
- 5. og 6. klasse er faddere for elevene i 1. og 2. klasse

Andre tiltak for å forebygge mistrivsel og mobbing ved skolestart:

- Bevisstgjøring ved at hele skolen gir hverandre et «løfte» om å ta vare på hverandre i løpet av skoleåret.
- Aktivt elevråd
 - Allmøte i gymsalen
 - Elevrådet kommer i klassene og forteller hva de jobber med
- FAU – engasjement overfor foreldregruppen
 - Etablere vennegrupper i 1. - 4. klasse
 - Arrangere klassevis sosialt samvær med foreldre og elever
- Sosial kveld med elever og foreldre i 1. og 2. klasse – skolens regi

Skolens trivselsprogram

Trivselsprogrammet er et tiltak for å skape økt lek og trivsel i de store friminuttene. Konstruktiv lek og trivsel står i kontrast til mobbing. Programmet tenkes derfor å ha en forebyggende funksjon. Elever opplæres til å lede og hjelpe medelever å delta i lek.

Mer informasjon om trivselsprogrammet på www.trivselsleder.no

Målene med trivselsprogrammet er:

- fremme økt og mer variert lek/aktivitet i friminuttene
- legge til rette for at elever skal kunne bygge gode vennskapsrelasjoner
- redusere konflikter blant elevene

- fremme verdier som inkludering, vennlighet og respekt

De Utrolige Årene/Dinosauruskole

Skolens ansatte praktiserer klasseledelse, undervisningsledelse og håndtering av sosiale utfordringer ut fra prinsippene i De Utrolige Årene programmet. Skolen har en egen "Ekrehagen-struktur" for klasseromsledelse som følges i samtlige klasser. Hensikten er å gi trygghet og forutsigbarhet for både voksne og barn. Elevene i 1. - 4. klasse har også "Dinosauruskole" som en del av undervisningen, der de trenes opp i god sosial atferd og konstruktiv håndtering av sosiale utfordringer og konflikter.

Skolens kristne profil

Det kristne livssyn er grunnlaget for Ekrehagen skole, og innebærer å leve etter det største budet i kristendommen: å elske Gud og våre medmennesker. Livssynet veileder skolens strukturer og planer, herunder planen for et trygt læringsmiljø. I tråd med skolens livssyn ønsker vi et læringsmiljø som bygger elevenes selvbylde på en sunn måte. Et sunt selvbylde har best utviklingsvilkår innenfor trygge, støttende rammer, men også rammer som gir tilpassede utfordringer.

Skolens verdigrunnlag

Vi tror at Gud er vår skaper, at hvert enkelt menneske er skapt i Guds bilde og derfor har uendelig verdi i seg selv. Vi tror på å tjene Gud og tjene våre medmennesker. Vår kristne utdannelsesfilosofi legger vekt på utvikling av både de fysiske, mentale, åndelige og sosiale dimensjonene i oss.

Vi vil derfor vise

Omsorg - ved

- å be for hverandre og formidle fremtidshåp
- å være oppmerksomme på hverandres behov: lytte, hjelpe, rose og oppmuntre
- å gi konstruktive tilbakemeldinger
- å vise interesse for hverandre
- å ta vare på helsen

Respekt -

- for at mennesker tror, tenker og handler forskjellig
- ved å ta vare på og forvalte materielle verdier
- ved å vise tålmodighet med hverandre

Vennlighet - ved

- å ha en positiv holdning til medmennesker, deres livssituasjon og omgivelsene den enkelte befinner seg i

Skolens verdiprogram

Ekrehagen skole har et verdiprogram som går over tre år, med en ny verdi for hver måned. Månedens verdi blir «utforsket» i andakter og naturlig integrert i øvrige fag på forskjellige måter slik at elever og lærere sammen skaffer seg innsikt i verdens iboende kvaliteter, og hvilke konsekvenser fravær av verdien kan ha i livene våre. Målet er at elevene skal tilegne seg et eget verdigrunnlag basert på en overbevisning om dets bærekraft. Nedenfor er oversikt over verdiprogrammet.

År 1	År 2	År 3
Omsorg	Trygghet	Hjelpsomhet
Respekt	Rettferdighet	Forståelse
Tro	Tjeneste	Samarbeid
Kjærlighet	Raushet	Fred
Takknemlighet	Utvikling	Lykke
Toleranse	Tilgivelse	Håp
Ærlighet	Egenverd	Tillit
Ansvar	Fellesskap	Tålmodighet
Mot	Lojalitet	Frihet
Vennlighet	Integritet	Samhold

Andakter og bønn

Hver skoledag innledes med en andakt og bønn. Andaktene kan ha mange ulike former. Det kan være hverdagshistorier, samtaler, diskusjon av ulike meningsytringer, analyse av bibelvers og hendelser, musikk, bilder, månedens verdi, aktuelle hendelser og erfaringer etc. Felles for andaktene er at de skal relateres til og fremheve det kristne budskap. De skal bidra til trygghet omkring etiske problemstillinger og til å etablere og opprettholde et godt klassemiljø. Skolen praktiserer bønn før måltid. Dette gjøres ofte med en sang.

Bønneuke

Skolen har bønneuke hvert skoleår. Skolen inviterer ofte en pastor til skolen denne uka. I løpet av uka legges det tydelig fokus på Bibelens budskap gjennom fellessamlinger og aktiviteter i klassene. I bønneuka legges det også til rette for refleksjon, stille tid og bønn i et rom lagt til rette for dette.

Skolegudstjenester

Alle klasser bidrar til planlegging og gjennomføring av en eller to gudstjenester i løpet av et skoleår. Gudstjenestene har sterke begrunnelser både faglig og sosialt; De tilbyr en arena der elever får øve seg i å opptre med publikum til stede – noe som krever både mot og evne til å strukturere seg. Skolegudstjenestene er tverrfaglige, og hjelper derfor elevene å se sammenhenger og helheter det ellers kan være vanskelig å få øye på i en skoledag som er fagdelt. De nødvendiggjør samarbeid på mange nivåer, og legger derfor til rette for forståelse og empati. Skolegudstjenestene har en dannende funksjon som ikke må undervurderes i forhold til forebygging av mistriksel og mobbing.

Omsorgsprosjekt

7. + 8. klasse og 9. + 10. klasse har et årlig omsorgsprosjekt. Klassen ser etter behov i skolens nærmiljø eller Tromsø by og vurderer om det er noe de kan bidra til å dekke. Omsorgsprosjektet utfordrer elevene til å se de praktiske sidene av skolens verdiprogram, sånn som omsorg, ansvar, vennlighet, høflighet, raushet, tjeneste, fellesskap, hjelpsomhet, samarbeid og samhold. Omsorgsprosjektet antas å være positivt virksomt i arbeidet mot mobbing ved at elevene lærer omtanke og empati gjennom arbeidet.

Hjelpeaksjon

Hele skolen er aktiv i den årlige innsamlingsaksjon for Adventistenes hjelpeorganisasjon, ADRA. Innsamlingen finner sted i september. Skolen får besøk av en representant for ADRA i forkant av aksjonen, og elevene får innblikk i hvilke humanitære behov de er med på å dekke når de går rundt med bøsser eller er med på ADRA-markedet. Hele uka er satt av som bistandsuke, og klassene arbeider med skolefaglige emner knyttet til dette.

Hjelpeaksjonen er en anledning til å løfte blikket ut fra oss selv og se at andre har behov. Hjelpeaksjonen åpner for nestekjærlighet i praksis – et mottrekk mot mobbing.

Ukesturer i regi av Adventistkirken i Norge

Leirskole

Leirskole er et tilbud til elevene på syvende trinn, og er et sted for å skape samhold mellom elevene. Det finner sted på Langedrag Naturpark i Nore og Uvdal Kommune, Buskerud fylke. Leirskolen er i uke 43 (oktober). Respekt for naturen er årvisst tema på Langedrag. Elevene trenes i samarbeid og i omtanke for dyr og sårbar natur. Dette er egenskaper som er støttende i forhold til det arbeidsmiljø som er skolens målsetting. Elevene som drar til Langedrag, møter syvendetrinns-elever fra de andre adventistiskolene i landet.

Basecamp 8

Basecamp8 arrangeres i januar hvert år for skolens åttendetrinn. Det finner sted på Mesnali utenfor Lillehammer i januar, og varer i fem dager. Fokus for uken er friluftsliv og det å skape sunne holdninger i forhold til rusmidler. På Basecamp8 møter elevene åttendetrinns-elever fra de andre adventistiskolene i landet.

Absolutt9ende

Absolutt9ende er et arrangement for skolens niendetrinn. Det finner sted på Vegårshei, i september hvert år, og varer i fem dager. Formålet med uka er å skape et positivt bilde av Jesus, av troen og av menigheten som grunnlag for egne valg. Temaene for uka er «meg», «tro», «valg», «tilgivelse» og «framtid». I tillegg til å få innblikk i hva det vil si å være kristen, vil elevene møte elever fra andre adventistiskoler i Norge. For de av våre elever som ønsker TVS som videregående skole, er et sosialt grunnlag lagt for overgang dit.

4 Slik forebygger vi mobbing og krenkelser

De første skoledagene for ansatte

Alle ansatte skal ved skolestart bli kjent med skolereglene, denne handlingsplanen, deres plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og plikt til å gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. De skal bli opplært i og få tid til å trene på praktisk håndtering av situasjoner, observasjonsmetoder og dokumentering.

Elevdeltakelse i arbeidet med skolemiljøet

Elevrådsrepresentantene skal gjennom samarbeid med de ansatte på skolen være aktive i arbeidet med å få et trygt og godt skolemiljø. Dette er derfor tema på alle elevrådsmøter. Elevrådslederen kalles inn til alle skolestyrets møter med talerett. Elevrådet kan også møte med representanter på HMS-gruppa sine møter.

Plikt til å følge med

Krenkelser og mobbing kan være vanskelig å oppdage. Det er sjelden at voksne ser mobbing utspille seg tydelig. Vi kan ikke basere oss på at barn og unge selv skal ta kontakt med voksne for å fortelle om mobbing. Å ha gode rutiner for kartlegging gjennom klassemiljøundersøkelser (f. eks Klassetrivsel eller Innblikk), elevsamtaler og observasjon, er derfor en sentral del av det forebyggende arbeidet. Det er svært viktig at skolene har proaktive voksne som observerer og fanger opp negative atferdsmønstre og krenkelser før den negative atferden får etablert seg. Skoler som vet hva de ser etter, vil avdekke mer mobbing enn andre. Voksne som aktivt observerer, og vet hva de ser etter, vil avdekke mer mobbing enn andre. De vil legge merke til ørsmå tegn som skiller seg ut: et hevet øyenbryn, en kommentar, at noen holder av plass eller upassende fnising.

Å forebygge digital mobbing

Ved forebygging av digital mobbing og krenkelser er det spesielt viktig å utvikle barn og unges dømmekraft. De må få kunnskap om eget og andres personvern, hvordan teknologi og tjenester fungerer, hvordan de kan brukes og hvilke konsekvenser de kan få. Barn og unge må bli bevisst sin tilstedeværelse på nettet og få kunnskap om hva de kan gjøre for å stoppe digital mobbing. For eksempel kan de si ifra eller hjelpe andre dersom de er vitne til mobbing på nett og la være å svare på meldinger som er sendt for å såre. De kan dokumentere mobbingen, politianmelde, blokkere avsendere og ikke dele passord. Skolen må gi foreldre god innsikt i hva elevene får av kunnskap og ferdigheter innen digital dømmekraft. Dette er en forutsetning for at elever og foreldre også kan ha gode samtaler om hvordan man kommuniserer på nettet. Hvordan skolen arbeider med å la barn og unge selv kjenne igjen mobbing og andre krenkelser skal være synlig i skolens plan (se tabell i kap. 6 Kontinuitet i arbeidet for et godt skolemiljø)

Årlig elevundersøkelse av elevenes læringsmiljø

Ekrehagen gjennomfører en årlig undersøkelse av elevens læringsmiljø, som dekker elevenes psykososiale, faglige og fysiske miljø. Den gjøres på høsten. Elevrådet deltar i planlegging og etterarbeid av elevundersøkelsen. Undersøkelsen er lovpålagt for elever på 7. og 10. trinn, men skolen gjennomfører undersøkelsen også for 8. og 9. trinn. Elevundersøkelsen har til dels et avansert språk, og egner seg derfor ikke for elever på lavere trinn. For å sikre at undersøkelsen blir valid, skal sentrale begreper og definisjoner avklares i klassene før undersøkelsen gjennomføres. Derfor skal det settes av god tid til gjennomføring av undersøkelsen.

Prosedyre for gjennomføring av elevundersøkelsen

Rektor	Informerer lærere og elevråd om undersøkelsen og fristen for gjennomføring
Rektor	Involverer elevråd og lærere i å velge hvilke spørsmål som skal komme
Rektor	Bestiller elevundersøkelsen på nettsidene til Utdanningsdirektoratet
Inspektør	Deler ut brukernavn til kontaktlærere
Kontaktlærer	Avtaler med klasseteamet og elevrådet hvem som informerer elevene, avklarer begreper og spørsmål, samt setter av tid til å gjennomføre undersøkelsen
Rektor	Påser at alle har gjennomført undersøkelsen ved fristens utgang
Rektor	Gir data fra undersøkelsen til oppnevnt ressursgruppe
Ressursgruppa	Gjennomgår data fra undersøkelsen, og lager rapport som gis til lærermøtet, FAU og skolestyret. Rapporten skal inneholde en vurdering av data samt eventuelle forslag til tiltak
Rektor	Rapport og vurderinger blir inkludert i skolens tilstandsrapport, og blir gjennom den tatt opp som sak i skolestyret

Lokalt utarbeidet spørreskjema angående trivsel og mobbing

Etter som elevundersøkelsen er stor, gjennomføres kun en gang hvert år og inneholder begreper som mange elever kan ha vansker med å forstå, er det behov for en enklere lokal undersøkelse. Den lokale trivselsundersøkelsen skal utføres minst to ganger pr. skoleår, og den skal være skriftlig. Undersøkelsen skal avdekke eventuell mobbing ved skolen samt gi informasjon om hvordan elevene trives ved skolen. Undersøkelsen skal også inneholde en skolegårdsundersøkelse som gjennomføres som en elevsamtale. Etter noen spørsmål skal eleven sette kryss på kartet der han /hun oppholder seg, og føler seg trygg. Undersøkelsen skal ikke være anonym, ettersom data fra undersøkelsen skal kunne brukes til å undersøke forhold nærmere.

Hovedresultatene fra undersøkelsen skal diskuteres i klasseteamene og i lærermøte.

Prosedyre for gjennomføring av lokale elevundersøkelser

Rektor og klasseteam	Utformer spørreskjema eller benytter elevundersøkelser fra klassetrivsel.no
Kontaktlærere	Gjennomfører undersøkelsen med elevene i klassen. Kontaktlærere gir deretter besvarelsene til rektor, eller rektor innhenter opplysninger fra klassetrivsel.no
Rektor	Systematiserer data fra undersøkelsen Gir data fra undersøkelsen til kontaktlærere Presenterer data fra undersøkelsen for alle lærere
Kontaktlærere	Tar data fra undersøkelsene i klasseteamet, og leder arbeidet med eventuelle tiltak for klassen
Rektor	Vurderer, sammen med lærerne, om det skal settes i verk tiltak for skolen som helhet

Vakt og tilsynsordninger

Et hovedtiltak for å forebygge og oppdage mobbing og uønsket elevatferd, samt å løse opp i konflikter, er å ha voksne sammen med elevene i friminuttene og på SFO.

Oppgavene for utevakter og SFO-personale er å være oppmerksomme og observere hva som foregår på alle områder av skolegården og uteområdene. De skal være klart synlige for elevene, skal følge med på elevenes lek og atferd og være beredt på å gripe inn på ulike måter. Lærerne blir ved skolestart opplært i vakt og tilsyns-oppgavene hvor det å observere med tanke på mobbing og krenking inngår.

Samtaler omkring elevens læringsmiljø: lærer – elev – foresatte

Trivsel og mobbing er tema på den faste, halvårslige strukturerte elevsamtalen mellom elev og lærer. I samtalen skal kontaktlærer undersøke om eleven selv eller andre han/hun kjenner til blir mobbet eller plaget.

Elevenes læringsmiljø skal være tema på klasseforeldremøtet som arrangeres om høsten.

På foreldremøte i 1. – 4. klasse informeres det om skolens raushetskode for bursdager. Ekrehagen skole oppfordrer hjemmene til enten å be hele klassen eller hele guttegruppen eller hele jentegruppen til bursdagsfeiringer. Dette anbefaler skolen som et ledd i å forebygge konflikter og utestengelse/mobbing.

Elevenes læringsmiljø er også jevnlig tema når følgende møter avholdes:

- Elevråd
- FAU-møter
- Ansattes teammøter
- Utviklingssamtaler

5 Håndtering av krenkelser og mobbing

Det skal være en svært lav terskel for å undersøke en mistanke om krenkelser og mobbing. Ofte kan mistanken ha bygget seg opp over tid som en følelse av at noe er galt, eller som et resultat av en rekke større og mindre hendelser som til sammen danner et mønster. Barn og unge kan vegre seg for å si sannheten og kan bagatellisere eller avdramatisere omfanget av ulike grunner. Derfor skal den voksne alltid undersøke saken selv. Elevenes opplevelse er det viktigste og er grunnlaget for at skolen skal ta saken på alvor. Alle elever og foreldre på Ekrehagen skole skal oppleve at de blir lyttet til, tatt på alvor og får hjelp når de er i vansker.

Alle ansatte ved skolen skal muntlig eller skriftlig melde til rektor dersom de mistenker at noen elever opplever krenkende ord og/eller handlinger. Selv om situasjonen kan løses innenfor klassen, skal den bringes videre til rektor.

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på korleis elevane har det, og om mogleg gripe inn dersom nokon krenkjer ein elev.

Alle som arbeider på skolen, skal melde frå til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. Skolen skal snarast undersøkje saka og rette opp situasjonen med eigna tiltak.

(Opplæringsloven § 12-4)

Denne delen av planen beskriver hvordan skolen arbeider for å avdekke mobbing. Det er skolens oppgave å holde oversikt over læringsmiljøet. Dette gjøres ved observasjon, undersøkelser og dialog med elever og foresatte. Forventningen til foresatte og elever er at de støtter opp under det arbeidet skolen driver, og at de sier fra når de får kjennskap til at det foregår krenking eller mobbing.

I avdekkingsarbeidet skal skolen sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Det er viktig at eleven og foreldrene får en skriftlig melding om at avdekkingsarbeidet er iverksatt og at de blir holdt orientert om hva som vil skje fremover. Det er også viktig at prosessen dokumenteres underveis, i tråd med forvaltningslovens føringer. Rektor vurderer hvilke dokumenter som skal arkiveres i elevens mappe og hvilke som skal i arkiv-mappa for slike saker.

Avdekking

Alle ansatte på skolen skal være med på å fremme et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

(jf. Opplæringslovens §12-4.) Hvis man har mistanke om mobbing og krenkende atferd har man plikt til å undersøke, varsle rektor og gripe inn. Det er skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider ved skolen krenker en elev (jf. Opplæringslovens §12-5)

Skolens prosedyre når det er mistanke om krenking og mobbing

1. Informer kontaktlærer

Ansatte: Ved observasjoner som kan indikere mobbing og krenkende atferd, skal observerende ansatt umiddelbart gripe inn, og informere kontaktlærer om mistanken snarest mulig. Kontaktlærer informerer rektor, og sosiallærer/miljøterapeut ved behov.

2. Informasjonsinnhenting og orientering organisert av kontaktlærer

Kontaktlærer orienterer klasseteamet om mistanken, og iverksetter systematisk informasjonsinnhenting umiddelbart. Skjema til samtalene ligger som vedlegg. Eksempler på informasjonsinnhenting:

- Observasjoner gjort av klasseteam, inne og ute, loggføres
- Skriftlige og muntlige meldinger fra øvrig personale, loggføres
- Samtaler med den som blir utsatt
- Samtale med den/de som muligens utfører uønskede handlinger
- Samtale med andre elever
- Samtale med den som blir utsatt sine foresatte

Samtale med den man tror er utsatt for mobbing eller krenking gjøres så raskt som mulig etter at mistanken er kommet. Samtalen skal skape trygghet for den som er utsatt for mobbing eller krenking til å fortelle om hendelser som har skjedd eller skjer, gi støtte, samt være tydelig på hva skolen vil gjøre videre. Voksne må være seg bevisst at en som blir mobbet eller krenket kan ha gode grunner for å bagatellisere det han eller hun har vært utsatt for.

Tegn på at en elev blir mobbet eller er en mobber selv

Både lærere, andre ansatte og foreldre skal veiledes slik at de kan se tidlige tegn på mobbing. Sosillærer og/eller annen kvalifisert fagperson veileder foreldre og lærere på foreldremøter ved skolestart.

Noen av tegnene som beskrives i boken «De utrolige årene» som tegn på at et barn blir mobbet er

- når det kommer gjentatte meldinger om at et barn blir utsatt for sårende bemerkninger
- når et barn gjentatte ganger blir gjort narr av, ledd av eller ydmyket
- når et barn blir dominert av andre, og dette får karakter av å være et mønster
- når et barn har sår, er oppskrapet, får ødelagt klær og ting uten å kunne gi noen forklaring
- når et barn blir utestengt fra lek i friminutt eller andre pauser
- når et barn står så nært lærer som mulig i friminutt og pauser
- når et barn har problemer med å snakke i klassen
- når et barn har få eller ingen venner
- når et barn aldri ber med seg kamerater hjem etter skoletid og sjelden eller aldri blir invitert hjem til andre

Endringer i atferd kan også være tegn på at det foregår mobbing

- eleven er syk uten å være syk
- eleven holder seg i nærheten av de voksne
- eleven vil ikke ut i friminuttene
- eleven er mye sammen med yngre elever
- eleven har konsentrasjonsvansker
- elevens skoleprestasjoner har en negativ utvikling
- eleven er trist og uttrykker seg negativt om seg selv

I tillegg til disse tegnene kommer meldinger eller antydninger om plaging eller vantrivsel.

Tegn på at en elev mobber medelever eller holder på å bli en mobber er

- når eleven har en generell negativ holdning til og står i opposisjon til skoleautoriteter og foreldre
- har høy forekomst av antisosial atferd som å lyve, stjele, banne og slå
- når eleven går omkring og er «tøff»
- når eleven har trang til å dominere andre ved hjelp av trusler eller ved å skryte av sin fysiske styrke
- når eleven har vansker med å følge reglene på skolen og ikke kan tåle utsettelse eller å bli nektet noe
- når eleven stadig erter andre
- når eleven har lav grad av empati for andre og tar ikke ansvar for sine handlinger
- når eleven viser utadrettet aggresjon for å oppnå sosiale gevinster

Håndtering

Skolens prosedyre når mobbing er meldt eller avdekket eller en elev ikke har et trygt og godt læringsmiljø

1. Vurdere informasjon som foreligger, eventuelt skaffe ytterligere informasjon

Konkretisering:

- Informere voksne på skolen som er tjenestemessig involvert
- Ved behov kommunisere med SFO (1. – 4. trinn)
- Systematisere informasjonen. Undersøke tilsynelatende motsigelser.
- Innhente manglende informasjon (observasjon m.m.)
- Loggskrivning

Ansvarlig: kontaktlærer og sosiallærer

2. Samtale med den som blir mobbet eller utsatt for annen krenkende atferd, eller på annet vis ikke har et trygt og godt læringsmiljø

Målet med samtalen er å gi støtte og skape forutsigbarhet i forhold til hva som kommer til å skje.

Konkretisering:

- Diskret kontakt for å avtale tid og sted for samtale. Kontaktlærer eller sosiallærer skal umiddelbart ha samtale med den som blir plaget.
- Formidle observasjoner.
- Bli enig om hva som vil være neste skritt.
- Det avtales tid for ny samtale før man skilles.

Ansvarlig: kontaktlærer og sosiallærer

3. Samtale med foreldrene til den som er mobbet eller utsatt for annen krenkende atferd, eller på annet vis ikke har et trygt og godt læringsmiljø

Målet med samtalen er å orientere om saken, innhente innsikt og råd fra foreldre, samt skape samforståelse om skolens videre arbeid.

Konkretisering:

- Kalle inn til møte med agenda opplyst.
- Formidle observasjoner.
- Innhente foreldres syn og råd.
- Orienter om at skolen har kontakt med foreldrene til den som mobber
- Bli enig med foreldrene og eleven om aktivitetsplan og saksgangen videre.

Ansvarlig: kontaktlærer og sosiallærer

4. Samtale med den som mobber eller utfører annen krenkende atferd

Hvis flere er involvert, snakker man med de som plager, en og en. Hensikten er å formidle at plaging er uakseptable handlinger og må stoppe umiddelbart.

Konkretisering:

- Diskret kontakt for å avtale tid og sted for møte.
- Presentasjon av det skolen har observert. Samtale konkret om hendelsesforløpet og opprette kommunikasjon.
- Gi sympati og støtte for personen uten å støtte de uakseptable handlingene. Forklare tydelig hvorfor handlingene er uakseptable/mobbende. Gi eksempler på hvorfor handlingene ikke er bærekraftige i et miljø der alle skal utvikle seg.
- Lag en plan for opphør. Den som plager bør selv komme med forslag om hva hans/hennes bidrag skal være for at mobbingen skal opphøre.

- Det skal settes opp tid til ny samtale der de iverksatte tiltakene evalueres. Lærer poengterer at det er han/hun (ikke den som blir plaget) som tar initiativ til samtalen
- Orienterer om at foreldrene blir informert om samtalen.

Ansvarlig: kontaktlærer og sosiallærer

5. **Samtale med foreldre til den som mobber eller utfører annen krenkende atferd**

Målet for samtalen er å få i gang et samarbeid for å få slutt på uakseptabel atferd. Dersom foreldrene ønsker det, kan skolen gjennomføre samtale med flere foreldre samtidig. Samtalen skal informere om de tiltak skolen har gjort og kommer til å gjøre for å få slutt på mobbing. Skolen iverksetter tiltak i elevgruppa, og foreldres støtte og samarbeid er avgjørende for utfallet.

Konkretisering:

- Innkalle til møte med agenda vedlagt.
- Skolens plan gjennomgås, alternativer redegjøres for.
- Støtte og oppslutning hos foreldre søkes.

Ansvarlig: kontaktlærer og sosiallærer

6. **Aktivitetsplan**

Om mobbing eller krenking avdekkes skal det lages en aktivitetsplan, senest innen 5 virkedager. Elevenes beste skal være det grunnleggende hensynet i skolens arbeid.

Foresatte og eleven vil gjennom aktivitetsplanen få kjennskap til hvilke tiltak som er satt i verk og som gjelder eget barn. På grunn av krav om taushetsplikt kan foresatte i mange tilfeller ikke få kjennskap til tiltak som settes i verk overfor andre elever. Skolen, eleven og foreldrene blir enige om hvor lang tid tiltakene skal vare. Det settes en dato for evaluering av tiltakene. Skolen må dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetssplikten (§ 12-4) og arkivere aktivitetsplanene digitalt. Dokumentasjon av hele prosessen er viktig. Det er anledning å klage på en aktivitetsplan.

Det er viktig at den som har blitt utsatt for mobbingen eller krenkingen blir orientert om hvilke tiltak som iverksettes og at han/hun blir holdt løpende orientert om saken. Like viktig er det at de voksne på skolen har tett oppfølging med eleven om hvordan han/hun opplever situasjonen. I en tidlig fase kan dette innebære daglige samtaler. I noen tilfeller vil det være behov for å arbeide med trening av sosiale ferdigheter, som for eksempel selvhevdelse, dersom disse er skadet. Tiltakene som settes inn vil avhenge av hvor lenge barnet har blitt mobbet. Vær oppmerksom på at både mobbing og krenkelser kan utløse traumer og at det kan skje re-traumatiseringer (Tharaldsen, K. B., 2017).

Konkretisering:

- aktivitetsplanen representerer en beslutning rektor tar og som forklarer i skriftlig form hva skolen setter i verk i forhold til en mobbesak.

Ansvarlig: Kontaktlærer og rektor

7. **Sanksjoner**

Om sanksjoner/konsekvenser benyttes i situasjoner med mobbing eller krenkende atferd skal dette dokumenteres i aktivitetsplanen og foreldrene til den som mobber informeres. Konsekvensene følger en naturlig konsekvenstrapp ut fra alvorlighetsgrad, det kan dreie seg om å bli satt under ekstra tilsyn i friminutt, bortvises eller andre konsekvenser i skolereglene. Konsekvenser kan i mange tilfeller ikke formidles til den som blir utsatt for mobbing eller krenking. Mange digitale krenkelser kan være straffbare handlinger. Straffeloven og åndsverkloven gjelder også for digitale handlinger og digitale rom. I tillegg til å sette inn sanksjoner overfor elever i tråd med ordensreglementet kan det være behov for å politianmelde digital mobbing, selv om de som har mobbet er under 15 år.

Samarbeid med andre instanser ved manglende trygt skolemiljø

Aktuelle og naturlige instanser skolen kan samarbeide med er:

- Helsenyskepleier – representant for kommunens hjelpeapparat. Kan forholde seg til familier/elever
- Mobbeombudet – kan bidra med råd og veiledning
- PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste) – kan bidra med individrettede og systemrettede tiltak
- Barnevernet – kan gjøre vedtak knyttet til hjemmet som skolen ikke har myndighet til
- Politiet, U-18-teamet – kan oppklare enkeltsaker og veilede
- KUTT-teamet i Tromsø Kommune – arbeider tverrfaglig; kan snakke med enkeltelever og deres familie
- Statsforvalteren – kan bidra med råd og veiledning.

Skolen kan også samarbeide med andre instanser dersom det er naturlig.

Anledning til å melde sak til statsforvalteren

Dersom elever og foreldre opplever at skolen ikke utfører sin plikt til å gi eleven et trygt og godt miljø, kan saken meldes til statsforvalteren (jf Opplæringslovens §12-6). Statsforvalteren skal avgjøre om skolens aktivitetsplikt er oppfylt.

Oppfølging og etterarbeid

Mobbe og krenke-situasjoner følges opp med observasjon, konkrete tiltak, samtaler og skriftlige aktivitetsplaner både med den som blir utsatt for mobbing og den som mobber inntil mobbingen opphører helt. Med "opphører" menes her at den som er utsatt for mobbing eller krenkelse formidler og viser i atferd at mobbingen er opphørt og aktivitetsplanen kan trappes ned/avsluttes.

Det kan være vanskelig for den som mobber å endre atferd alene. Til dette arbeidet trenger han/hun hjelp og støtte fra andre, først og fremst i form av positiv oppmerksomhet. Skolen må lage en plan for hvordan de skal hjelpe ham/henne. Planen skal skissere tiltakene som iverksettes og hvordan disse skal følges opp. Alle forsøk på å dominere og manipulere andre, gjennom for eksempel små blikk eller kommentarer, skal slås ned på og stoppes umiddelbart. Planen må også vise hvilke konsekvenser og sanksjoner negativ atferd skal få. Disse må gjøres kjent for den som mobber og dennes foreldre.

Etter en tids opphør kan det være gunstig å ha en samtale mellom den som ble plaget og de som plaget. Denne samtalen må ikke tas for tidlig.

Arbeid i etterkant av mobbesak – elevarbeid

Etter at en mobbesak er avsluttet eller skolen har tatt affære for å endre en situasjon vil det være nødvendig å arbeide strategisk i forhold til involverte parter: mobbeoffer, mobber(ne) og tilskuer(e). Målet er å hjelpe hver enkelt av de involverte til å unngå at noen inntar noen av rollene på et senere tidspunkt.

Konkretisering:

- Oppfølgingssamtaler. Statussjekk. Hjelp til selvhjelp. Støtte. Oppmuntring
- Sosiale tiltak for klassemiljøet. Sosial kompetanse og relasjonsbygging
- Rollespill
- Undervisningsopplegg/gruppearbeid om mobbing/krenkende atferd
- Loggskrivning
- Samtale om å være i tilskuerrollen
- Miljømål/klasseregler
- Årlig felles sosialt prosjekt der elevrådet har styringen med hjelp av sosiallærer.
- Informasjon til foreldre om oppfølgingsarbeid

Ansvarlig: Kontaktlærer og sosiallærer

Arbeid i etterkant av mobbesak – organisasjonsarbeid

Etterarbeid i forbindelse med en mobbesak kan avsløre svakheter i skolens system for arbeid med slike saker. Det er derfor viktig å avslutte en mobbesak med en vurdering på systemnivå. Skolens ledelse, sammen med aktuelle parter, drøfter hva skolen kan lære av den aktuelle saken med tanke på å forebygge mobbing.

Prosedyrer for jobbing med skolen som system i etterkant:

1. Gjennomgang av saken med tanke på hva den viser av organisering og rutiner som fungerte eller ikke fungerte godt nok. Ledelse, sosiallærer og lærer har gjort seg tanker om dette og møter på evalueringen.
2. Referat fra møtet skrives. Det kommer tydelig fram hva som fungerte bra og hva som eventuelt ikke fungerte bra
3. Gjør eventuelle endringer i "Ekrehagen skoles handlingsplan for et trygt skolemiljø" og informerer alle ansatte. Skoleleder og sosiallærer er ansvarlig for dette.

6 Kontinuitet i arbeidet for et godt skolemiljø

På Ekrehagen skole er de ukentlige team-møtene et naturlig sted å ta opp temaet trygt skolemiljø. Også det ukentlige møtet hvor hele kollegiet samles benyttes til å informere om arbeidet med trygt skolemiljø eller bekymringer i forhold til ufin atferd, proaktiv aggresjon eller lignende. Skolering av ansatte og revisjon av Ekrehagen skoles handlingsplan for et trygt skolemiljø er en løpende prosess som kvalitetssikres av tabellen under og lærernes håndbok. Jevnlig arbeid og revisjon av det psykososiale miljøet inngår i skolens internkontrollsystem.

Gjennomgang og revisjon av Ekrehagen skoles handlingsplan for et trygt skolemiljø

For å sikre at handlingsplanen for et trygt skolemiljø er et aktivt og oppdatert verktøy, skal planen ha en årlig evaluering og eventuell revisjon.

Tidspunkt	Ansvar	Handling
Våren	FAU-leder	Planen blir gjennomgått av FAU som så kommer med innspill til skolen om eventuelle forslag til endringer
Våren	Rektor	Planen blir gjennomgått av elevrådet, og innspill gis til skolen/lærerråd om forslag til endringer
Høsten	Rektor	Planen gjennomgås i felles møte med ledelse og lærerne. Forslag til endringer gjøres, og/eller det blir nedsatt gruppe som arbeider med forbedringsforslag. Gruppen består av rektor, sosiallærer og en lærer
Høsten	Rektor	Revidert plan godkjennes av skolestyret, og legges ut på skolens hjemmeside
Høsten	Kontaktlærer	Gjøre elevene kjent med hvordan de selv kjenner igjen mobbing og andre krenkelser samt hvordan de helst skal reagere. Skolemiljøet er tema i elevsamtalene.

Litteratur

- Opplæringsloven
- Læreplanens overordnet del
- Ekrehagens skoleregler
- Ekrehagen strukturen
- Læringsmiljøsenderet UiS: <https://www.uis.no/nb/skole/mobbing-ressursside>
- Utdanningsdirektoratet:
 - <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/>
 - <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/mobbing/>
 - Om etterarbeid/oppfølging av barn og unge som har vært utsatt for mobbing
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-ivareta-barn-og-unge/>
- Trivselsleder.no: <https://trivselsleder.no/>
- **Flack, T. (2010):** *Innblikk. Et sosial-analytisk verktøy for å forebygge og avdekke skjult mobbing.* Læringsmiljøsenderet, Stavanger.
- **Moen, E. (2014):** *Slik stopper vi mobbing.* Universitetsforlaget, Oslo.
- **Støen, Fandrem, og Roland (2018):** *Stemmer i mobbesaker.* Fagbokforlaget, Bergen.
- **Eriksen og Lyng (2018):** *Elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker i skolemiljøarbeidet.* Fagbokforlaget, Bergen.
- **Greene, R. (2011):** *Utenfor.* Cappelen Damm, Oslo.
- **Roland, E. (2020):** *Mobbeloven. Opplæringslovens kapittel 9a og god praksis.* Fagbokforlaget, Bergen.
- **Skotheim, L. & Holm Vågsland, A. (2008):** *Bitching, en bok om jenter og mobbing.* Omnipax, Oslo.
- **Webster-Stratton, C. (2018):** *Utrolige lærere.* Gyldendal, Oslo.

Vedlegg

Vedlegg 1: Risikovurdering av skoleturer

Er under revisjon av skolens HMS-gruppe. Foreløpig er det gjort en separat risikovurdering for skidag, men denne vil revideres slik at det også foreligger risikoanalyse for fjelldag, overnattingsturer og andre klassevise turdager.

Risiko Og Sårbarhet - ROS

Hvorfor vi gjør en ROS -analyse?

Vi er pålagt det av arbeidsmiljølovens §3-1 og det skal også fremgå av internkontrollforskriften.

Risiko er uttrykket for sannsynligheten for uønskede hendelser og konsekvensen av disse. Sårbarhet er systemets svakheter og evnen til å fungere ved påkjenninger. Med en analyse finner vi frem til de områdene vi bør styrke oss på og hvilke tiltak som må gjøres. Dette hever kvaliteten på det vi driver med. En risikovurdering gir oss mye nyttig informasjon for å bedre sikkerheten og arbeidsmiljøet, og kan også spare oss for tid og penger.

Proessen her på huset: vi har i 2021 øvd oss på ROS-analyser. Og funnet en modell som passer vår skole/virksomhet. Vi har risikovurdert skidager av ulike slag siden det er aktuelt nå. ROS-analyser er ferskvare.

Risiko = sannsynlighet x konsekvens

	1 Ufarlig	2 Litt farlig	3 Farlig	4 Kritisk	5 Katastrofalt
1 Lite sannsynlig	1x1= 1	1x2= 2	1x3= 3	1x4= 4	1x5= 5
2 Mindre sannsynlig	2x1= 2	2x2= 4	2x3= 6	2x4= 8	2x5= 10
3 Sannsynlig	3x1= 3	3x2= 6	3x3= 9	3x4= 12	3x5= 15
4 Meget sannsynlig	4x1= 4	4x2= 8	4x3= 12	4x4= 16	4x5= 20
5 Svært sannsynlig	5x1= 5	5x2= 10	5x3= 15	5x4= 20	5x5= 25

Alt OK
Vi kan leve med det
Vurdere om vi bør gjøre noe
Vurdere hva vi bør gjøre
Tiltak iverksettes
Tiltak må gjøres
Tiltak må gjøres med en gang

Resultater av ROS-analysen for skidagene ved Ekrehagen mars 2022

		Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Beskrivelse av tiltak
Vinter					
Målselv Kroken					
	Fall/kollisjon i løypa (Målselv)?	2 (3?)	4	8 (12?)	En voksen skal være forberedt og opplært i situasjonshåndtering. Prosedyre utarbeides. Om nødvendig tas det kontakt med sikkerhetsansvarlig i anlegget. Mobiler skal være med, både for elever og voksne. Elever skal kjøre minst to i lag.
	Elev kjører seg vill	2	2	4	Elev skal ta tlf-kontakt med lærer. Skjer ikke det, tar lærer tlf-kontakt så snart eleven meldes savnet. Deretter kontaktes sikkerhetsansvarlig i anlegget for å gjøre søk i området.
Solmyra					
	Elev mangler når vi kommer frem	3	3	9	Tydeligere rollefordeling før avgang. Utarbeide prosedyrer (antall mobiler). Prosedyre lages.
	Elev får frostskader	2	2	4	Ha med krem.
	Brannskader rundt bålet	4	2	8	Ha med burn-gel. Opplæring i håndtering
	Elev tømmer kokende vann på seg	2	3	6	Få raskt vekk ullklær som det er sølt med varmt vann på. Kjøøl ned og kontakt lege om nødvendig. Burn-gel.
	Elev skadet/kan ikke gå	3	3	9	Vi skal lage til HMS-sekk: ha presenning med, litt tau og alle skal ha oppladde private mobiler. Man ringer skolen og i samråd blir man enig om fremgangsmetode for å løse situasjonen.
	Lærer skadet /kan ikke gå	3	3	9	Vi skal lage til HMS-sekk: ha presenning med, litt tau og alle skal ha opplada private mobiler. Man ringer skolen og i samråd blir man enig om fremgangsmetode for å løse situasjonen.

Ny prosedyre som tiltak:

Alle voksne skal ha sin mobil med fordi den er kjent og man er trygg på den i en stressa situasjon. Ansatte har ansvar for å stille til tur med oppladet mobil, telefon-nummeret til kollegaer og med klarlagt rolle i løypa. Før man går skal en voksen utpekes til turleder.

Turlederen skal:

- vite veien frem til målet og sjekke at HMS-sekken er med, samt kart og kompass.
- sjekke at alle elevene står på liste med tlf-nummer før man går (disse listene klargjøres av kontaktlæreren)
- samle elevene for å gi konkret og viktig informasjon og repetere rutiner for turen. Det er også en regel at elevene skal gi beskjed og gå to og to om de forlater hovedgruppen av noen grunn. Og ingen går på do uten å gi beskjed til en voksen først.
- For å unngå at man mister noen underveis skal turlederen gå fremst og alltid ha kontakt med de fremste elevene. En voksen skal gå med de bakerste elevene. Om man er tre voksne, kan feltet strekkes ut og den voksne i midten holder øye med **elevene i midtsjiktet** (hvem som er underveis). Etter 20 minutters gange skal den fremste stoppe opp og få kontakt med neste voksne for å rapportere hvilke elever han/hun har. Den i midten teller opp og gir beskjed til den bakerste. På denne måten oppdager vi om en elev skulle mangle underveis. Mobilene kan brukes til denne kommunikasjonen.

HMS-gruppa mars 2022

Vedlegg 2: Skolegårdsundersøkelse

Til læreren

Dette er skolegårdsundersøkelsen:

Skolegårdsundersøkelsen gjennomføres som en elevsamtale. Etter noen spørsmål skal elevene sette kryss på kartet der han/hun oppholder seg, og evt føler seg utrygg.

Hver elev skal ha et nytt ark, slik at de ikke kan se hva andre har svart. Når alle samtalene er gjennomført, tegner du inn røde og grønne kryss på hvert sitt ark og leverer til rektor.

Slik gjør du:

Les denne teksten for elevene:

På vår skole skal alle ha det bra. Ingen skal bli ertet eller plaget. Jeg vil gjerne vite hvordan du har det i friminuttene.

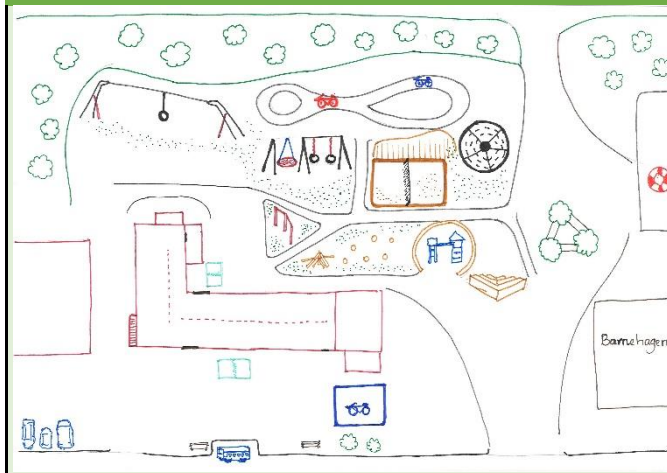
Still elevene spørsmål om friminuttet:

- Hva liker du å leke/gjøre i friminuttene?
- Har du noen å være sammen med i friminuttene?
- Har du blitt plaget?
- Har du sett noen andre bli plaget?

Se på kartet. Sett kryss (forklar ved behov):

- Hvor liker du å leke/være? Be elevene sette kryss med grønn farge
- Hvor føler du det er utrygt? Be elevene sette kryss med rød farge
- Hvor bør de voksne være? Be elevene sette kryss med rød farge

Til eleven

Vedlegg 3: Stopp-samtale

Samtalen skal gjennomføres med en og en elev. Elevene skal ikke ha anledning til å snakke sammen mellom samtalene.

Samtale med utsatt	Samtale med utøver
Hent eleven ut fra klassen	Hent eleven ut fra klassen
Start med å si at du vet om krenkingen/mobbingen	Start med å si at du vet om krenkingen/mobbingen
Si klart og bestemt at dette ikke er greit og at dette skal stoppe (gi eleven støtte)	Si klart og bestemt at du og skolen ikke aksepterer det, at mobbingen skal ta slutt umiddelbart og at rektor er informert
La eleven fortelle uten å presse	Spør om eleven vil si noe (lytt og ikke gå inn i diskusjon)
Fortell i grove trekk hva du/skolen skal gjøre og at rektor er informert	Gjenta at mobbingen skal ta slutt umiddelbart
Si at du skal holde eleven oppdatert	Inviter den som mobber til samarbeid, f.eks. ved å spørre om han/hun har sett at andre plager den som blir mobbet. Hvis ja: spør hva eleven kan bidra med
Avtal et nytt møte	Avslutt og gå med eleven til klassen
Kontakt elevens foresatte	Hent ut neste elev
	Kontakt eleven(e)s foresatte

Dersom lærer selv ønsker det og vurderer det som riktig overfor eleven, kan forbønn tilbys.

Skolens verdigrunnlag sier at vi viser respekt for at mennesker tror, tenker og handler forskjellig. Dette tas med i lærers vurdering av om forbønn tilbys.